

důchodci, kterým jsou vypláceny důchody pod průměrem anebo výrazně pod průměrem, usilují o to, aby došlo k univerzální, paušální valorizaci. Politici však na tuto variantu nechtějí přistoupit bez výhrady, na druhou stranu cítí potřebu řešit situaci starobních důchodců. Výsledkem tedy má být řešení, které by snížilo rozptyl mezi nejnižší a nejvyšší valorizací.

V. Samek uvedl, že po jedné straně z jednání OK vzešel návrh valorizace, která je spravedlivá a vychází ze zásluhovosti. Po druhé straně by tu však mělo dojít k vytvoření teze rovného důchodu. Proto navrhl bod dvě z projednávaných témat vyřadit.

T. Kučera vznesl řečnickou otázku, zda nízký důchod opravdu pobírají pouze osoby, které nepracovaly po stanovenou dobu a nesplnily tak podmínky pro přiznání řádného důchodu.

V. Samek reagoval, že situaci, kdy lidé mají nízké důchody z důvodu, že nepracovali nebo nesplnili doby pojištění, má řešit systém sociální péče, nikoliv systém důchodový. Ten by byl takovým řešením totiž pouze poškozen.

M. Potůček uvedl, že by doporučoval se tímto bodem zabývat, jelikož jde o podnět od premiéra. K ideji mohou být mnohé výhrady, povinností OK je však se k myšlence vyjádřit, a to včetně uvedení případných výhrad.

V. Samek reagoval, že z OK by měly odcházet návrhy, které vycházejí z přesvědčení Odborné komise. Pokud má někdo nízký důchod, je třeba zkoumat, proč je jeho důchod nízký a pak řešení hledat mimo důchodový systém. V ČR existuje velká řada dávek, které lidé mohou legitimně pobírat. Je třeba se zaměřit na medián mzdy.

M. Suchomel uvedl, že nízký důchod je pravděpodobně vyvolán nestandardní kariérou jednotlivce. V případě, že někdo i za minimální mzdu pracuje po stanovenou dobu, tak jeho důchod dosahuje okolo 9.000,- Kč. Pod tuhle tu částku se dostávají lidé, jejichž kariéra byla nějakým způsobem přetrhaná nebo byla relativně krátká nebo využili možnost předčasného důchodu.

T. Machanec potvrdil slova M. Potůčka, že jde o zadání od pana premiéra, který požádal, aby se OK tímto tématem zabývala. Z tohoto důvodu by na půdě OK měla diskuze k bodu 2 proběhnout. Dotázal se dále na bod číslo 1, který doporučoval konkretizovat.

M. Potůček reagoval, že v rámci bodu jedna by měly být řešeny dva parametry. Jedním parametrem je povinná doba pojištění, druhým parametrem jsou náhradní doby. Formulace bodu je obecná, jelikož v diskuzi mohou vyplynout ještě další dílčí témata. OK by se však měla zabývat alespoň těmito dvěma parametry.

J. Šatava se dotázal, zda je dána nějaká preference jednotlivých bodů.

T. Kučera reagoval, že preference vyplyne z diskuze.

Z. Linhart se dotázal, zda zpracovaný materiál se bude kompletně nazývat jako návrhy na důchodovou reformu, přičemž jednotlivé body budou stěžejními otázkami. Protože v mandátu OK je zmíněno zásluhové hledisko, které v navržených bodech obsažené není.

M. Potůček reagoval, že zásluhové hledisko je obsaženo i v návrhu, který by ještě dnes mohl být projednán. OK musí sledovat všechna svá kritéria, tedy i kritérium důstojného života důchodců. Výstup by měl směřovat k cíli. Na konci roku se nepodaří předložit ucelený návrh reformy, jelikož se na půdě OK nepodařilo dojít k jednoznačnému konsenzu.

V. Samek navrhl, aby byl přepracován bod jedna. **T. Machanec** doporučil, aby byl bod jedna přejmenován na „Diskuze parametrů důchodového systému“. **T. Kučera** souhlasil a bod jedna byl změněn na „Diskuze podmínek vzniku nároku na starobní důchod“.

R. Malá konstatovala, že OK nemůže vycházet z přání každého jedince. Naopak je třeba najít přijatelné řešení, které bude odpovídat co nejširšímu počtu lidí. Je třeba si také uvědomit hledisko finanční. Sice dle jednotlivých bodů je možné si myslet, že jde pouze o výdaje, se kterými je již na důchody počítáno. Jakmile však dojde k zásadní změně některého z parametrů důchodového systému, mohou výdaje na důchody stoupnout ne o 15 miliard, jak je zvykem, ale až o 30 nebo 40 miliard. Je třeba si uvědomit, že v rámci důchodového systému nedochází ke změnám financování pouze na jeden rok, ale v dlouhodobém horizontu, což je drahé. Již v současnosti důchody představují 40 % státního rozpočtu.

J. Šatava konstatoval, že v rámci bodu jedna a tři je možné diskutovat pouze o zvýšení efektivnosti systému.

M. Suchomel se dotázal, co je myšleno pod bodem pět. Jelikož dle jeho názoru bod jedna, tři a čtyři by se měly řešit společně, protože spolu souvisejí.

T. Kučera reagoval, že bod pět souvisí s bodem jedna. V rámci systému dochází ke změně, které není věnována dostatečná pozornost. Konkrétně jde o osoby OSVČ. V současnosti vstupují do důchodu ročníky mužů 54 a žen 57. Tito lidé vstupovali do pracovního procesu v průměru kolem dvaceti let věku. A měli garantováno zaměstnání zhruba po dobu patnácti let, až do roku 1990. Tedy splnit potřebnou dobu pro ně nebude takový problém, problém nastane až u těch dalších generací, které se setkaly s nezaměstnaností, studovaly VŠ atd. Analýza by měla sloužit jako přehled o naplňování podmínek přiznání plného starobního důchodu v budoucnu. Po generacích by se dalo odhadnout, kolik k určitému dni mají lidé z určitých ročníků narození započitatelných dob a jaké jsou mezi nimi rozdíly.

K. Zrcek: reagoval, že k provedení takové analýzy ČSSZ nedisponuje všemi potřebnými daty, resp. taková analýza, i pokud by byla vůbec technicky realizovatelná, by byla velmi nepřesná. Mnoho údajů se neneviduje průběžně (doba péče o dítě, o závislou osobu, doba vojenské služby...), ale lidé je uvedou až ve chvíli, kdy žádají o přiznání důchodu. Nárokové podklady jsou ukládány v podobě individuálních kont pojištěnců, nejedná se o jedolitou a vnitřně strukturovanou masu informací.

T. Machanec reagoval, že zpracování takové analýzy je tak roční a velmi nákladnou prací.

T. Kučera se dotázal, jakou spojitost přítomní vidí mezi návrhem pod bodem jedna a návrhem pod bodem tři.

M. Suchomel reagoval, že pokud v bodě jedna je řečeno, že pro některé lidi může být problém splnit podmínky nároku, protože nemohou pracovat tak dlouho, aby získali potřebnou dobu pojištění. Tak v souvislosti s tím by mělo být řešeno, co s lidmi, kteří podmínku doby pojištění splnili a zároveň pracují déle.

M. Potůček konstatoval, že v plénu je souhlas, že jednotlivé parametry spolu souvisejí. Pracovní tým má však omezené možnosti. Když se v prosinci předkládaly návrhy na změnu parametrů, tak také s vědomím, že oba návrhy souvisejí i s jinými parametry a jinými podmínkami. Smyslem diskuse by tak mělo být, aby se při vědomí všech souvislostí vyhodnotilo, co by reálně bylo dobré učinit. K bodu pět pak uvedl, že má představu takovou, že by v tezauru bylo uvedeno, která data jsou k dispozici, ale neumíme je zpracovat, která data jsou potřebná, ale nedisponujeme jimi a jakým způsobem k problému přistoupit. Legitimním nárokem by třeba bylo, aby se našel způsob, jakým by ČSSZ shromažďovala data o náhradních dobách atd.

V. Samek reagoval, že důchodový systém se neustále vyvíjí a je provázaný. Nelze z něj vytrhnout jednu část a tu si analyzovat, je třeba jej řešit komplexně. Rozhodně není možné se pouštět do dávkové formule.

K. Zrcek upozornil, že postavení ČSSZ je třeba vnímat i v rámci jiných zákonů (zákon o ochraně osobních údajů, zákon o kybernetické bezpečnosti atd.), kterými se musí řídit. Měla-li by ČSSZ evidovat jakékoliv další údaje, které by navíc byly „prostupné“ s dalšími systémy, musel by tak stanovit zákon a je třeba vždy v potaz i tyto další související zákony.

M. Zelený podpořil M. Potůčka, že existují země, kde je daleko více administrativních zdrojů dat efektivně využívaných pro statistické a analytické účely. Při vědomí všech problémů, které jsou s tím spojeny, je možné dát jen pouhé impulsy. Nikoliv zde vytvářet velké projekty. Například je možné konstatovat, že analýza by byla potřebná k zodpovědné diskuzi a k ní by byly potřebné takové a takové údaje, a nic víc.

V. Samek uvedl, že společnost si vždy poradí. V případě, že společnost zjistí, že podmínka čekací doby je příliš dlouhá a lidé se důchodu nedočkají, tak dojde ke zkrácení nebo nezkrácení této doby, vždy s ohledem na prostředky. V současnosti nelze předvídat vývoj ekonomiky.

J. Šatava pokud by se vše nechalo na společnosti, může zde dojít k tomu, že některé generace na tom budou škodné.

M. Potůček reagoval, že model řízení v okamžiku, kdy nastane problém nefunguje efektivně. Lépe fungují systémy, ve kterých je možné předvídat možné problémy a reagovat na ně v předstihu.

M. Zelený uvedl, že v zemích s rozvinutým využíváním administrativních zdrojů dat jsou i širší možnosti predikcí a analýz, např. ověřit si, zda jim v horizontu příštích 20 či 25 let výhledově klesá potencionální doba dosažení pojištění. V ČR nám tyto informace chybí, takže hrozí, že reakce se dostaví pozdě.

M. Suchomel uvedl, že není možné, aby nastala situace, kdy lidé nebudou mít nárok na důchod. U přiznaných důchodů je doba pojištění známá. V případě, že by se doba zkracovala a blížila se podmínce, je toto zřejmé s dostatečným předstihem. Lze tedy na takovou situaci reagovat s předstihem a nemůže se stát, že pětina ročníku zůstane bez nároku na důchod po delší dobu. Není zde tedy důvod pro změnu v systému ČSSZ. O změnách ve vedení údajů se lze bavit tak v horizontu 10 let, nejde o nic akutního.

J. Šatava reagoval, že z jeho pohledu lze řadu věci predikovat, některé snadněji, některé s obtížemi. Model je však stále založen jen na odhadech a předpokladech. Posun k administrativním datům tak může přinést větší přesnost.

K. Zrcek uvedl, že není možné zaměňovat reálnou evidenci a analytický model. V současnosti je systém postaven tak, že až do okamžiku přiznání důchodu systém zpravidla neposkytuje zcela ucelený pohled na ekonomickou i neekonomickou aktivitu jednotlivce. Vyměřit důchod po doplnění všech podkladů však lze ve finále relativně snadno (výpočtem) a metoda sama není nijak nákladná či neúměrně zatěžující, z tohoto důvodu neshledává, že by sama ČSSZ měla zájem na průběžné evidenci dalších náhradních dob (nehledě k tomu, že nelze predikovat, které ze stávajících náhradních dob pojištění v budoucnu budou pro důchodové účely vůbec relevantní). Dále mají lidé každý rok možnost požádat o vydání informativního osobního důchodového pojištění (již druhým rokem navíc ČSSZ osobám v předdůchodovém věku tyto informativní osobní listy aktivně zasílá) a v případě, že v něm něco nemají, průběžně vše doplnit. Samozřejmě se může stát, že lidé v systému některé doby pojištění (zaměstnání) doložené nemají, ale povětšinou mají své „konto“ v zásadě odpovídající realitě.

V systému tak jde spíše o jednorázové výpadky, tj. situace, kdy zaměstnavatel nesplnil svou povinnost odeslat ČSSZ evidenční listy, případně došlo k poničení nárokových podkladů při živelných pohromách (zejm. povodních), kterým zaměstnavatele postihly.

T. Kučera reagoval, že je třeba si položit otázku, zda analýza pod bodem pět je zvládnutelná a na jaké úrovni spolehlivosti. Analýza by totiž do budoucna měla být podkladem pro diskuzi parametru potřebné délky pojištění.

T. Machanec reagoval, že aby v systému bylo možné podchytit náhradní doby, bylo by třeba vyzvat všechny aktivní ženy, aby ČSSZ nahlásily, v jakém období pečovaly o dítě. Tím je pak analýza omezena.

T. Kučera reagoval, že dle jeho názoru za 10 let dojde ke zlomu, stejně jak se „zlomila“ plodnost. Je třeba se tedy shodnout, zda navržené body budou pracovním týmem diskutovány. Rozhodně spolu jednotlivé body souvisí, ale nevidí důvod, proč by měly být diskutovány společně.

T. Machanec konstatoval, že jednotlivé body je možné diskutovat zvlášť, ale je nutno počítat s tím, že do jednotlivých bodů budou vnášeny pohledy z jiných témat. Aby pak byl dostatečný čas na diskuzi.

T. Kučera přítomné vyzval k doplnění témat nebo k návrhu na změnu témat.

T. Fiala navrhl doplnit otázku minimálního důchodu.

M. Potůček na to reagoval, že otázka minimálního důchodu byla také řešena na schůzce s premiérem. Komise však zadání zabývat se minimálním důchodem nedostala, proto navrhl, aby se téma minimálního důchodu za cíl nedávalo. Nicméně téma pod bodem dvě stejně k minimálním důchodům nepřímo směřuje. Následně navrhl, aby u bodu jedna se pracovní tým věnoval dvěma položkám, a to potřebné době pojištění a náhradním dobám. U návrhu pod bodem dvě je třeba do odpovědi zapracovat rizika a problémy spojené s výstupem. Třetí bod by mohl zůstat beze změny, s tím, že zde půjde o osoby, které již mají starobní důchod přiznaný. Zároveň však jsou ekonomicky aktivní. Bod čtyři je tématem náročným. V bodě pět by bylo možné identifikovat scházející data.

M. Zelený doporučil, aby byly brány v potaz dvě věci. A to samotná existence dat pro potřebné analýzy a poté jejich přístupnost pro externí výzkumné účely – kde je třeba navíc řešit komplexní záležitosti důvěrnosti dat a jejich dostatečné anonymizace. U případných námětů směrem k možnému zlepšení informační základny pro analýzy by proto navrhoval netrvat nutně na využití pro vědecké účely, může jít i o omezené využití v podobě interně zpracovaných agregovaných výstupů.

T. Kučera nechal na zvážení, zda ponechat návrh pod bodem čtyři.

R. Malá navrhla se bodem čtyři nezabývat, jelikož jde o velmi složité téma. **M. Potůček** reagoval, že tímto návrhem se zabývá pracovní tým jedna, tedy je možné mu v rámci zefektivnění práce toto téma přenechat.

T. Kučera uzavřel, že témata, která budou řešena pracovním týmem v roce 2017 jsou následující:

- 1) Redukce rozptylu valorizací
- 2) Diskuze podmínek vzniku nároku na starobní důchod
- 3) Zvyšování důchodů na základě odvodu do sociálního pojištění (pracující důchodci)
- 4) Generační analýza započitatelných dob

